

Sermaye Yapısı, devam

Katharina Lewellen

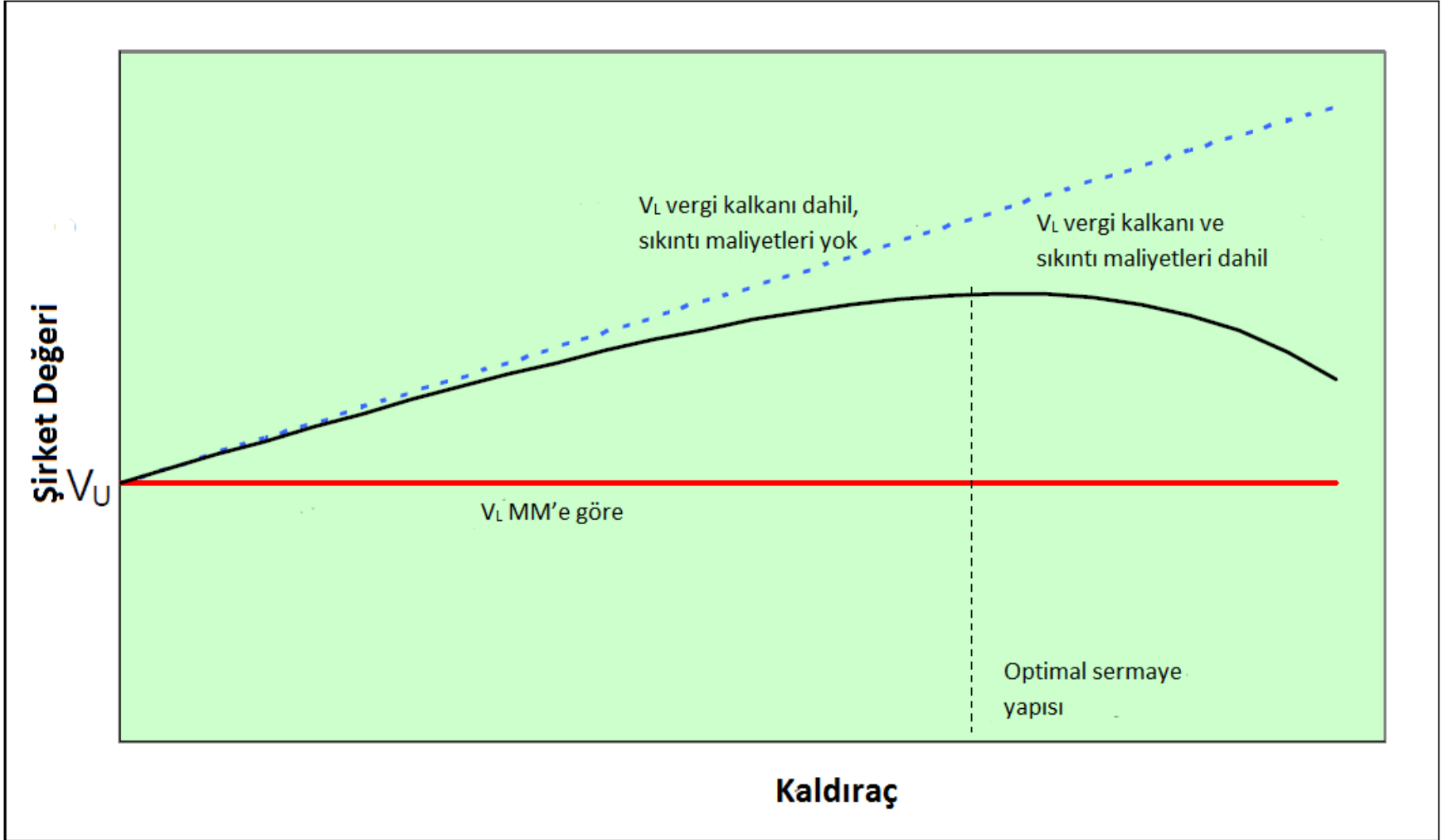
Finans Teorisi II

5 Mart, 2003

Hedef Sermaye Yapısı Yaklaşımı

1. M-M Etkisizlik ile başlayın
2. Pastanın büyüklüğünü değiştirebilecek 2 malzeme ekleyelim
  - Vergiler
  - Beklenen sıkıntı maliyetleri
3. Bu ikisi arasında denge kurmak “durağan optimum” seviyesini verir. (“durağan” çünkü bu görüşe göre şirketin borç seviyesi zaman içerisinde fazla değişkenlik göstermemeli.)

Hedef Sermaye Yapısı Yaklaşımı

“Hedef Kaldıraç” yaklaşımının Çıkarımları

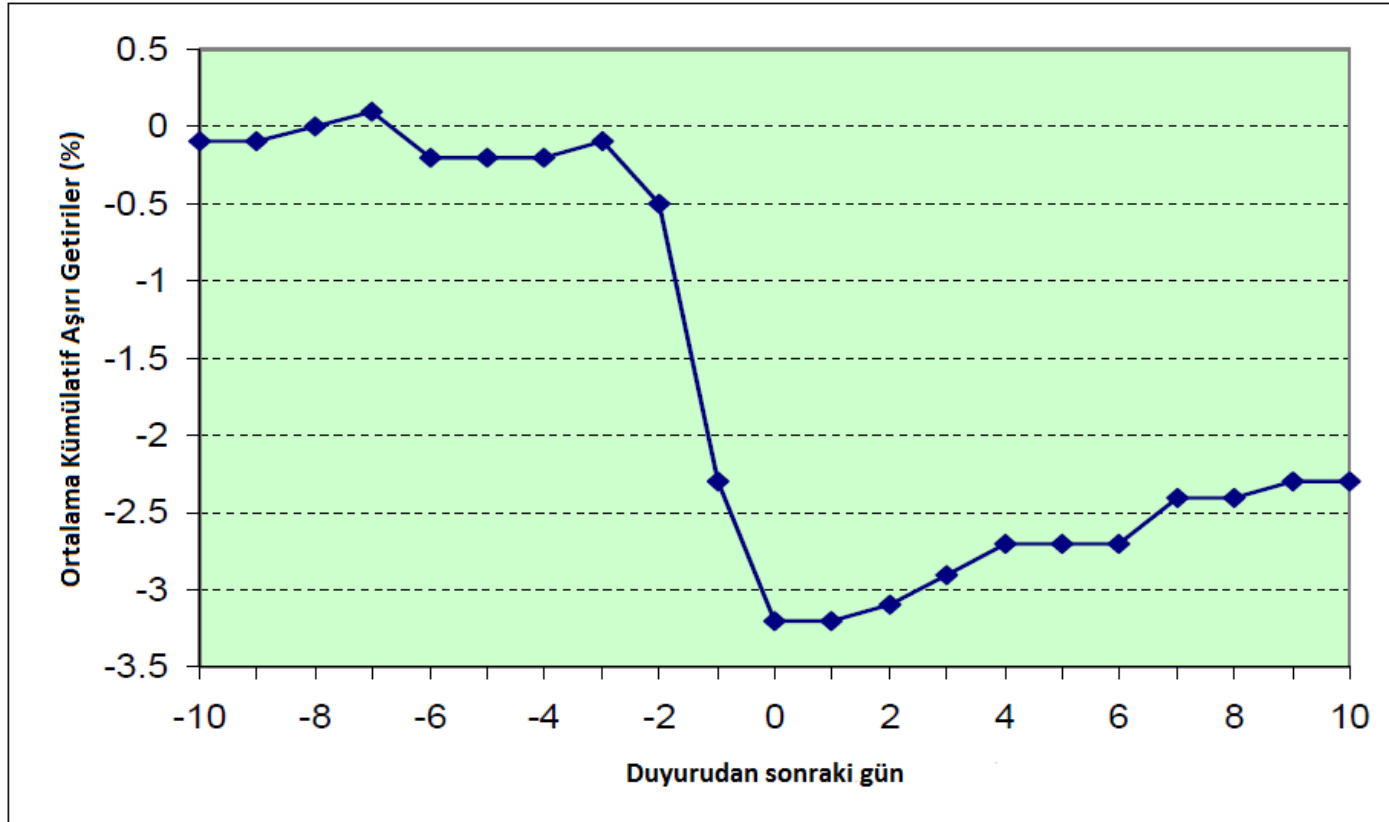
- **Şirketler şunları yapmalı:**
  - Kaldıraç hedefin üzerine çıktığı zaman özsermaye (hisse) çıkarmalı
  - Kaldıraç hedefin altına düştüğü zaman hisse geri satın alması (veya temettü arttırması) yapmalı
- **Hisse Piyasası şunları yapmalı:**
  - Yeni menkul kıymet çıkarılma haberlerine olumlu (veya nötr) tepki vermeli

Gerçekte ne oluyor?

- Hisse fiyatları yeni özsermaye çıkarma duyurulduğunda (ortalama olarak) düşmektedir.
- Şirketler yeni hisse çıkarmakta çekingen davranmakta
- Şirketler yeni yatırım finanse ederken bir “hiyerarşi” takip ediyorlar:
  - İlk olarak iç kaynaklarla (nakit),
  - Sonra borç,
  - En son olarak özsermaye ile finansman tercih ediliyor.
- Hisse senedi çıkarma hevesliliği zaman içerisinde değişiklik gösteriyor

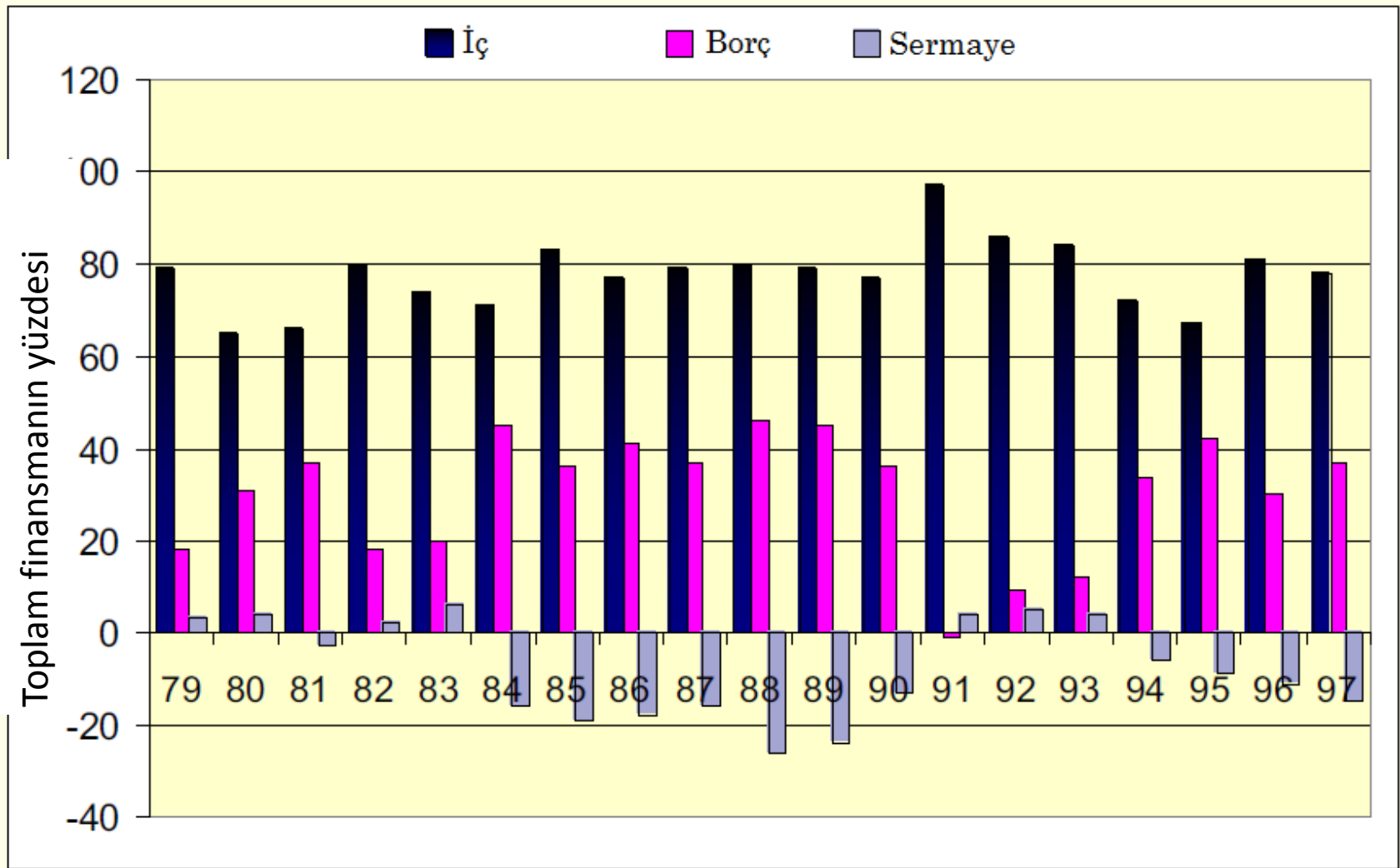
➤ “hedef kaldıraç yaklaşımında eksik olan birşeyler var

Yeni hisse senedi çıkarma duyurularına hisse fiyat tepkileri

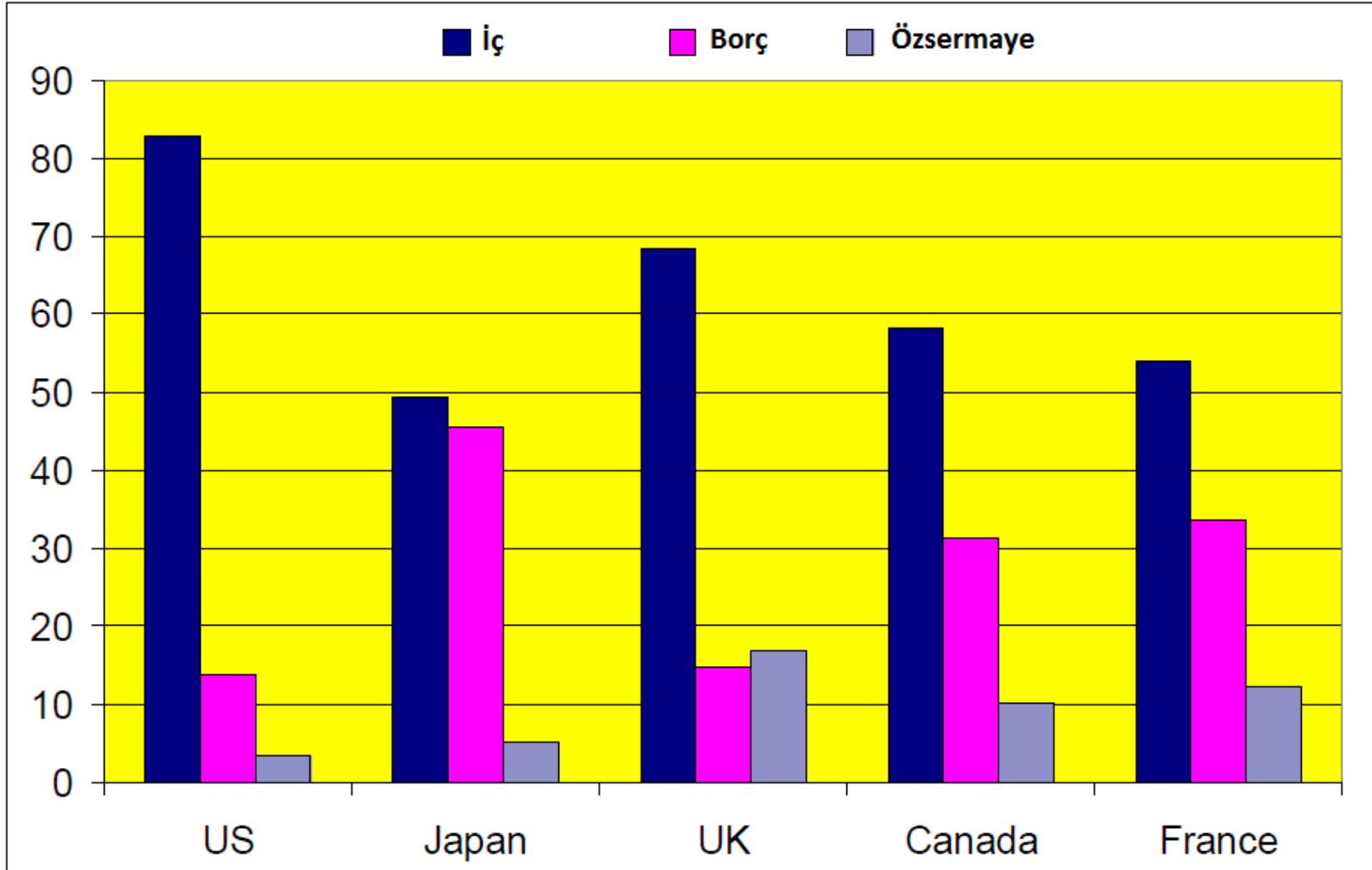

- 531 hisse halka arz duyurusunun -10, +10 gün arasında Ortalama Kümülatif Aşırı Getiriler (Asquith ve Mullins 1986)

1979-1997 arasında ABD şirketlerinin finansman kaynakları

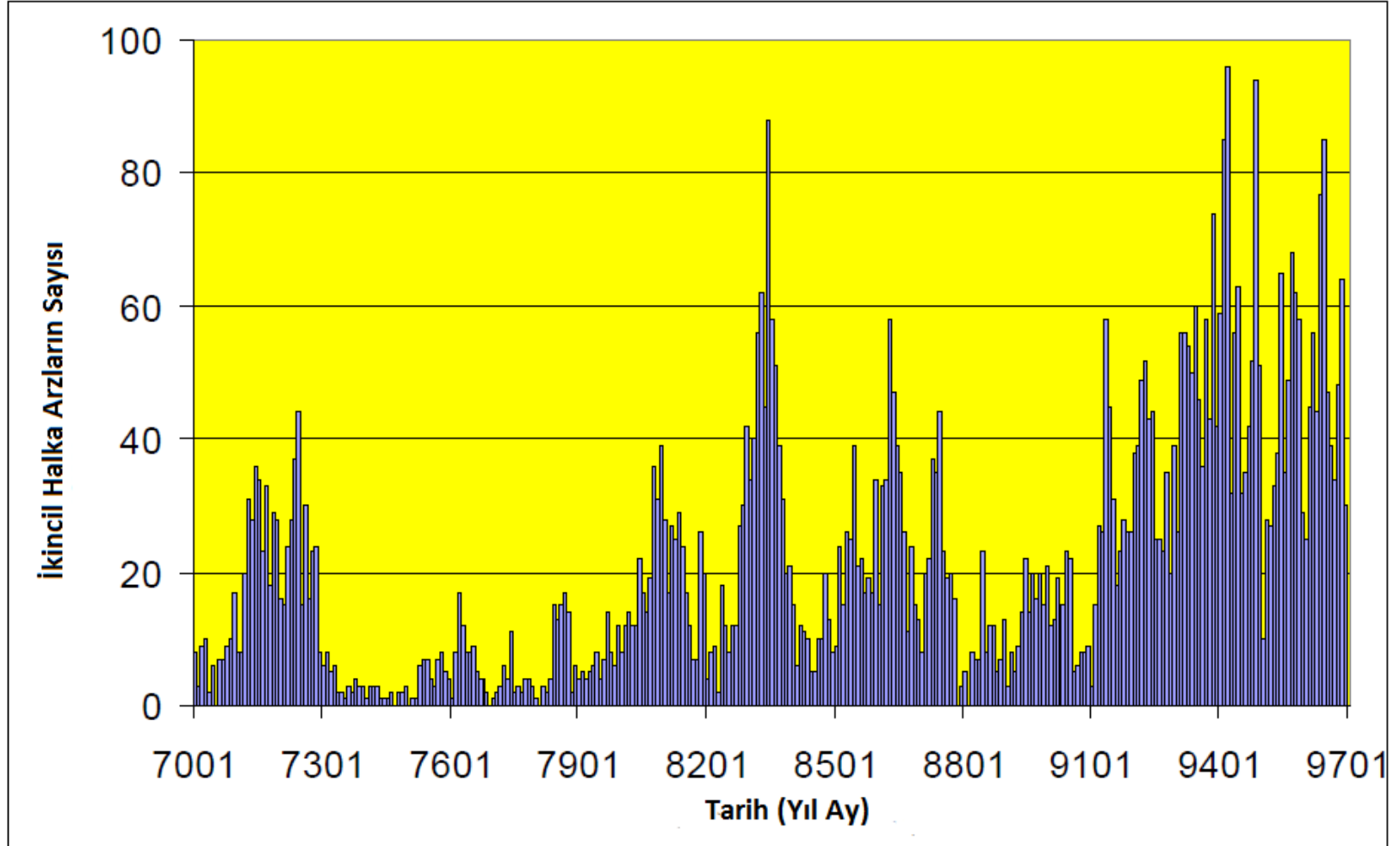

Kaynaklar: Uluslararası 1990-94

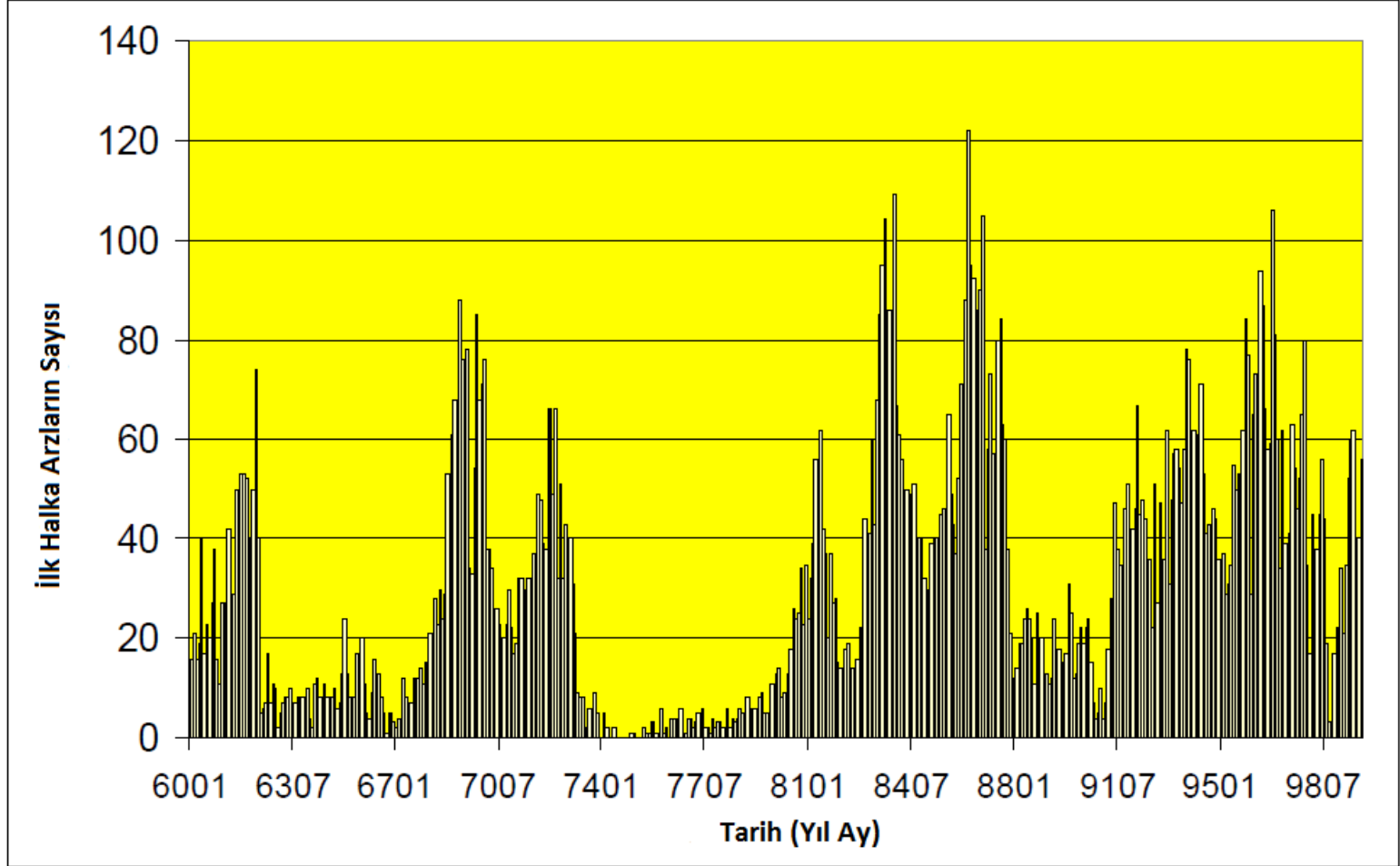

İkincil Halka Arzlar 1970-96

İlk Halka Arzlar (1960-99)

Bu endişeleri dahil etmek

- **Finansmanın etkisizliği sonucu aslında mevcut (eski) hissedarlar (ve onları temsil eden yöneticiler) ve yeni hissedarlar arasında şirketin değeri konusunda herhangi bir anlaşmazlık olmamasında kaynaklanıyor.**
  - ⇒ Herkes “pasta”nın büyüklüğü konusunda mutabık.
- **Bu, finansal işlemlerin NBD=O olmasını garantiliyor.**
- **Bu çerçeveden ayrılacak olursak karşımıza çıkan bazı olasılıklar:**
  - ⇒ Etkin olmayan piyasalar
  - ⇒ Rasyonel olmayan yöneticiler
  - ⇒ Yatırımcılardan daha fazla bilgiye sahip yöneticiler

Yatırımcılardan daha fazla bilgiye sahip yöneticiler: Limonlar sorunu

(Çevirmen Notu: Limon İngilizce argosunda kötü kaliteli araba anlamına gelir)

Yöneticilerin yatırımcılardan daha fazla bilgiye sahip olduğunu varsayalım.

- Yöneticiler yeni hisse senetlerini değerleri aşırı yüksek olduğu zaman çıkarmayı tercih eder.
- Bu sebeple, hisse çıkarmak aşırı değerlenmiş olduklarının işaretidir.
- Bu sebeple, hisse çıkarma duyurusu tarihinde hisse fiyatları düşer.
- Sonuç olarak, yöneticiler hisse çıkarmaktan kaçınır.
- Bazı durumlarda, hisse çıkarmamak için pozitif NBDli yatırımları bile yapmayabilirler

Örnek

(vergileri ve finansal sıkıntı maliyetlerini şimdilik yok sayalım)

- XYZ'nin mevcut varlıkları kendine has (idiosyncratic) riske sahiptir

Varlık Değeri	
150	p=0.5
50	p=0.5

- Yeni yatırım projesi:

→ İskonto oranı: %10

→ Yatırım tutarı: 12 milyon USD

→ Önümüzdeki sene elde edilecek risksiz getiri:

22 milyon USD → $BD = 22 / 1,1 = 20$ milyon USD

$NBD = -12 + 20 = 8$ milyon USD

- Proje yapılmalı mıdır?

→ XYZ'nin yeterli nakiti bulunuyorsa

→ XYZ'nin dış kaynak bulması gerekiyorsa

1. Durum: Yöneticiler dış yatırımcılar kadar bilgi sahibi

- XYZ'nin elinde yatırım için kullanılmaya hazır 12 milyonUSD olsun
  - Eğer iç kaynaklarla finansman karşılanırsa **mevcut hissedarlar tüm 8 milyonUSD kazancı alır.**
- XYZ'nin elinde yatırım için kullanılmaya hazır nakit yok ama 12 milyonUSD karşılığı hisse senedi çıkarabiliyor olsun.
  - Proje finanse edilince şirket değeri $100+20=120$ milyonUSD olur
  - 12 milyonUSD elde edebilmek için şirketin hisselerinin %10'u satılır
  - Eski hissedarlar şirketin %90'ına sahip olurlar $\%90*120=108$
  - Yatırım yapılmıyorsa eski hissedarların elindeki hisselerin değeri 100 olacaktır
  - **Sonuç olarak, eski hissedarlar 8 milyonUSD kar ederler.**

→ Asimetrik bilgi sorunu olmayınca yöneticiler iç ve dış finansman kullanmak arasında fark gözetmez.

2. Durum: Yöneticiler dış yatırımcılardan daha fazla bilgi sahibi

Farklı tarafların değerlendirmelerine göre şirket değeri			
Hissedarlar		Yöneticiler	
150	$p=0.5$	150	$p=1$
50	$p=0.5$		

- İç finansman durumu: **bir evvelki ile aynı, eski hissedarlar 8 milyonUSD kazançlı çıkar**
- Özsermaye ile finansman:
  - hisselerin %10'u mevcut piyasa değerinden satılarak 12 milyonUSD elde edilir ve yatırım için kullanılır.
  - Eski hissedarların kazancı $\%90 \cdot (150+20)=153$ milyonUSD
  - **Eski hissedarlar sadece 3 milyonUSD kazançlı çıkar**

➤ Hisse fiyatları düşükken yöneticiler, yeni hisse satmaktansa iç finansman kullanmayı tercih eder

2. Durum (devam): peki, ya borç finansmanı?

- **Borç finansmanı seçilirse:**
  - \$12M borç alınır ve geri ödeme 1 sene sonra $(1,1)*12=\$13,2M$ olur
  - **Eski hissedarlar \$8M kazancın tümünü elde eder çünkü:**

$$150+(22-13,2)/1,1=\$158M$$

➤ Hisse fiyatları düşükken yöneticiler, yeni hisse satmaktansa borç kullanmayı tercih eder

Risksiz borç neden özsermayeye üstündür?

- Değeri bilgiden bağımsızdır
- Yöneticiler ve piyasa aynı değeri biçer
- Risksiz borç doğru fiyatlandırılır, düşük fiyatlı olma ihtimali yok.
- Riskli borç, risksiz borç ve özsermaye çıkarmak arasında bir yere düşer
  - Riskli borç ile alakalı bir miktar “limon” sorunu olabilir, ancak bu özsermayede olduğu kadar büyük sorun değildir

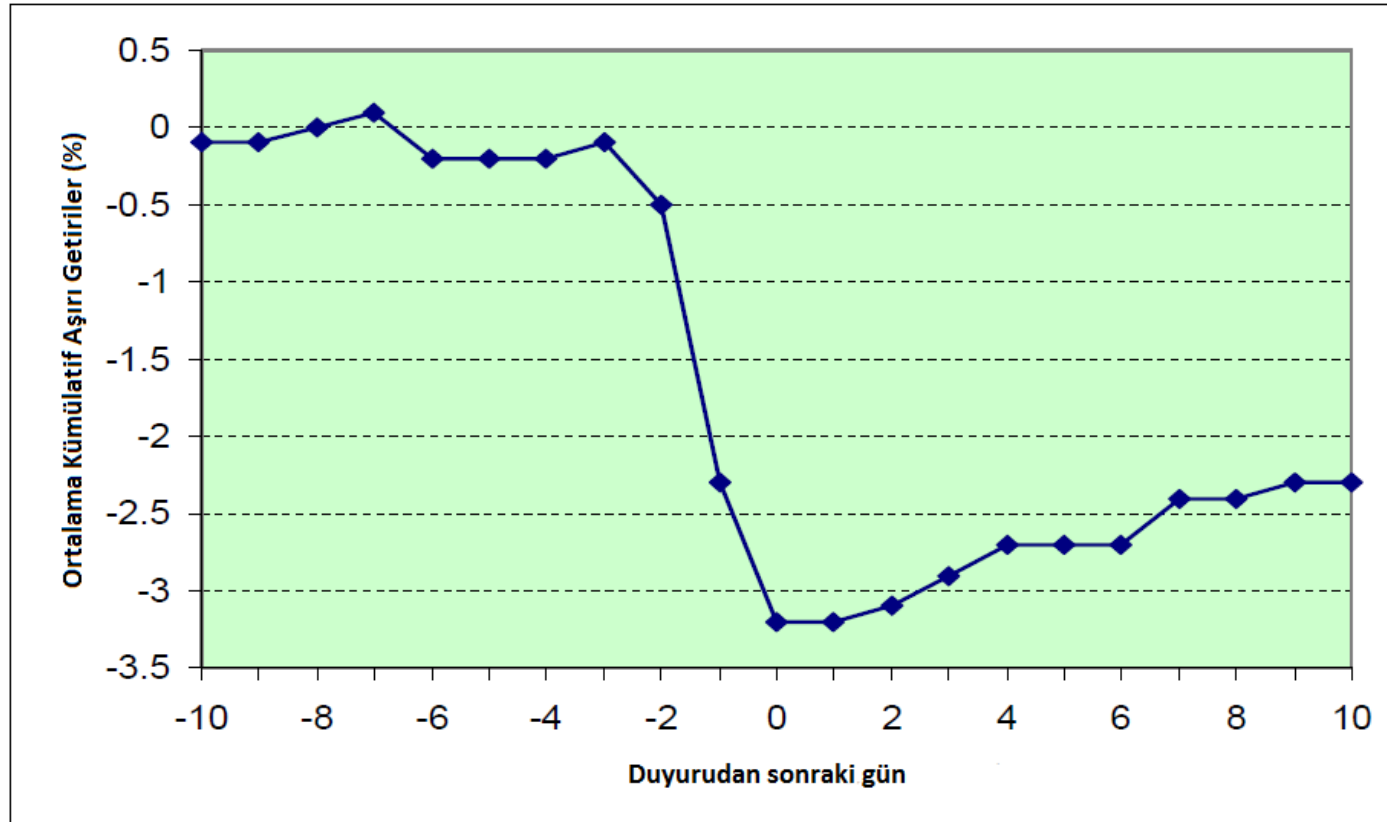
“Limon” sorunu: Çıkarımlar

- Eğer varlıklarınız \$150M değerindeyse, özsermaye çıkarmak istemezsiniz, ya iç kaynaklar veya borç ile finansmanı tercih edersiniz
- Eğer özsermaye çıkarmayı tercih ederseniz, yatırımcılar sizin varlıklarınızın \$50M değerinde olduğunu bilecektir
- Sonuçta, yeni özsermaye çıkarma duyurusu yapılıncaya hisse fiyatı düşecektir
  - Ne kadar düşecektir?

Örnek (devam): Piyasa tepkisi

- Piyasanın beklentisini hatırlayın
  - Varlıklar $\frac{1}{2}$ olasılıkla \$150, $\frac{1}{2}$ olasılıkla \$50 değerindedir
  - Bu sebeple şu anda varlıkların değeri \$100
- Yeni hisse çıkarımı duyurusunu görünce yatırımcılar olumsuz bilgi olarak yorumlayacaklar:
  - Varlıkların değerin sadece \$50M
- Yeni hisse çıkarılacağı duyurusu yapılıncaya şirketin piyasa değeri $50+20=\$70$ 'e düşer

Yeni hisse çıkarımı duyurusuna hisse fiyatı tepkisi

- 531 hisse halka arz duyurusunun -10, +10 gün arasında Ortalama Kümülatif Aşırı Getiriler (Asquith ve Mullins 1986)

Duyuruların etkileri hakkında elimizdeki bilgiler

- **Çeşitli finansman araçları çıkarımlarına hisse fiyatı tepkileri:**
  - Düz borçlanma: küçük etki veya etki yok
  - Hisseye Dönüştürülebilir borçlanma: -%2 (elde edilen kaynağın %9'u)
  - Özsermaye: -%3 (elde edilen kaynağın %25'i)
- **Hisse geri satın almaları: +%13**

Örnek (devam): Eksik yatırım

- Varsayalım yatırım miktarı \$12M yerine \$18M olsun.

$$\text{NBD} = -18 + 22/1,1 = \$2\text{M}$$

- **\$18M elde etmek için şirket hisselerinin %15'ini satmak gerekir**
  - Mevcut hissedarların alacağı $\%85 * (150 + 20) = \$144,5\text{M}$
  - Yatırım yapmama durumundaki \$150M a göre \$5,5M kayıp olur
- **XYZ projeyi finanse etmek için özsermaye çıkarmayacaktır.**

Kilit nokta: Yatırım Finansman yöntemine bağlıdır

- Bazı projeler sadece iç kaynaklar veya düşük riskli borç ile finanse edilebildiğinde yapılır.
- Bilgi asimetrileri şirketlerin iyi projelerden vazgeçmesini gerektirebilir
- Daha az nakit ve daha yüksek kaldırıca sahip şirketlerin bu eksik yatırım sorununu yaşamaları muhtemeldir.
  - Yüksek kaldıraç seviyelerinde düşük riskli borç çıkarmak güçtür
  - Ayrıca, fazla borç çıkarmak finansal sıkıntıya yol açabilir.

Finansman Hiyerarşisi ve Sermaye Yapısı

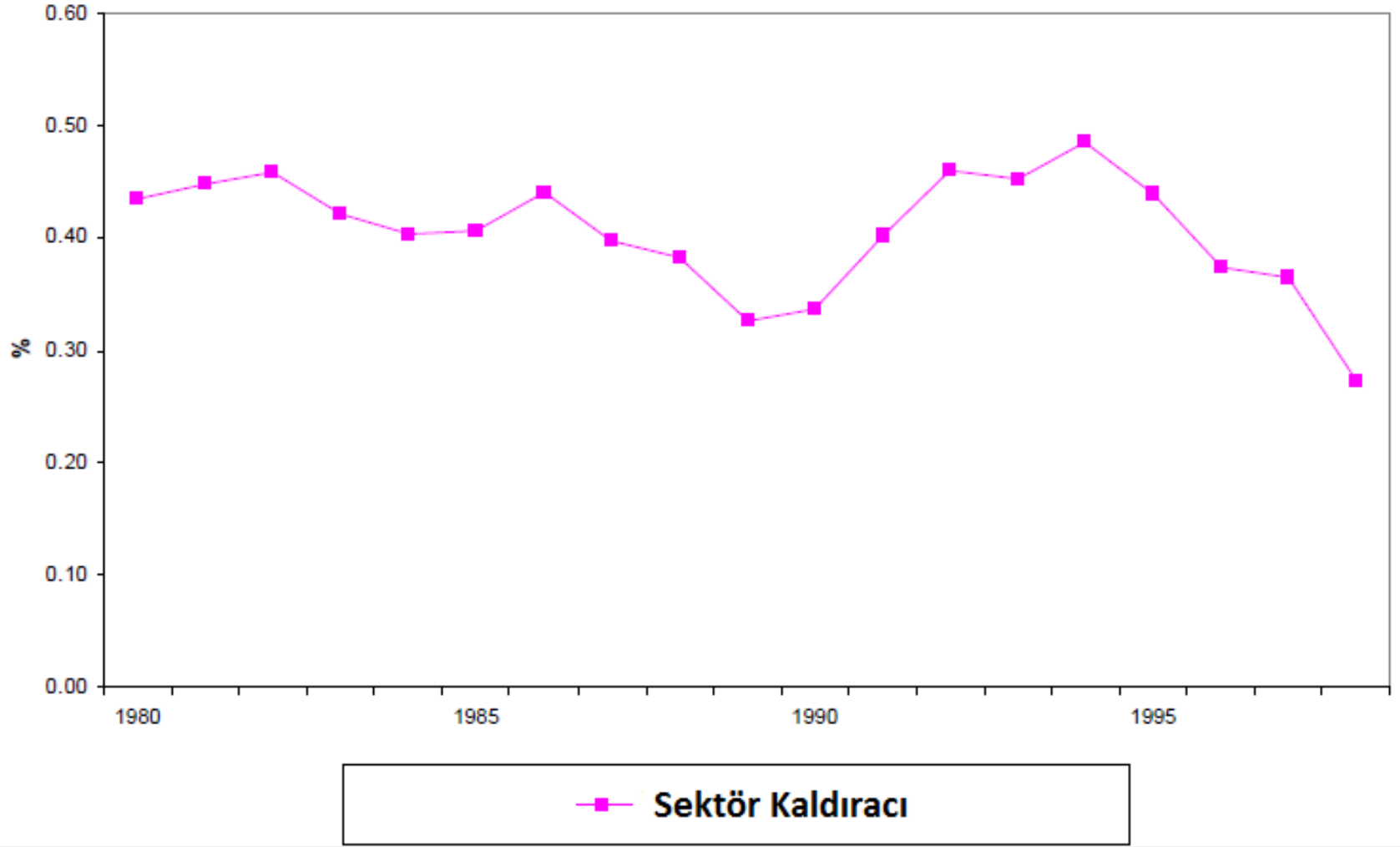
- **Temel finansman hiyerarşisi:**
  - Firmalar ellerinde nakit varsa önce onu kullanır
  - Yoksa borç kullanır
- **Yüksek nakit akışları**
  - ➔ borç çıkarmaya gerek yok
  - ➔ hatta bazı borçlar geri ödenebilir
  - ➔ kaldıraç oranı azalır
- **Düşük nakit akışları**
  - ➔ borç çıkarma ihtiyacı var
  - ➔ hisse çıkarmaya isteksizlik var
  - ➔ kaldıraç oranı artar

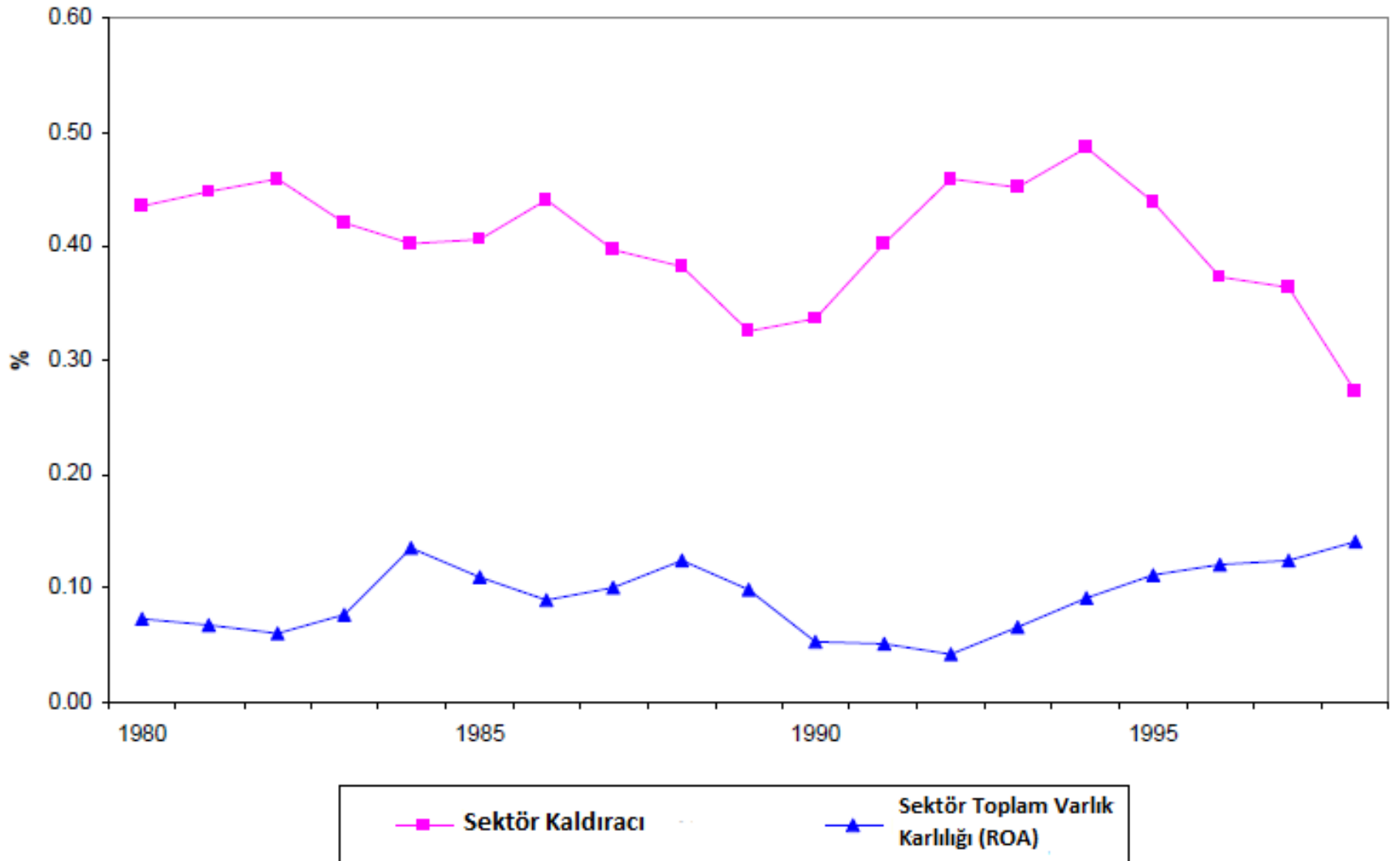
Kilit nokta

- Eğer finansman hiyerarşisi doğruysa, şirketin kaldıraç oranı:
  - Bir hedefe ulaşmaya çalışmanın sonucu değil;
  - Daha ziyade bir seri marjinal finansman kararının sonucunda ortaya çıkar.

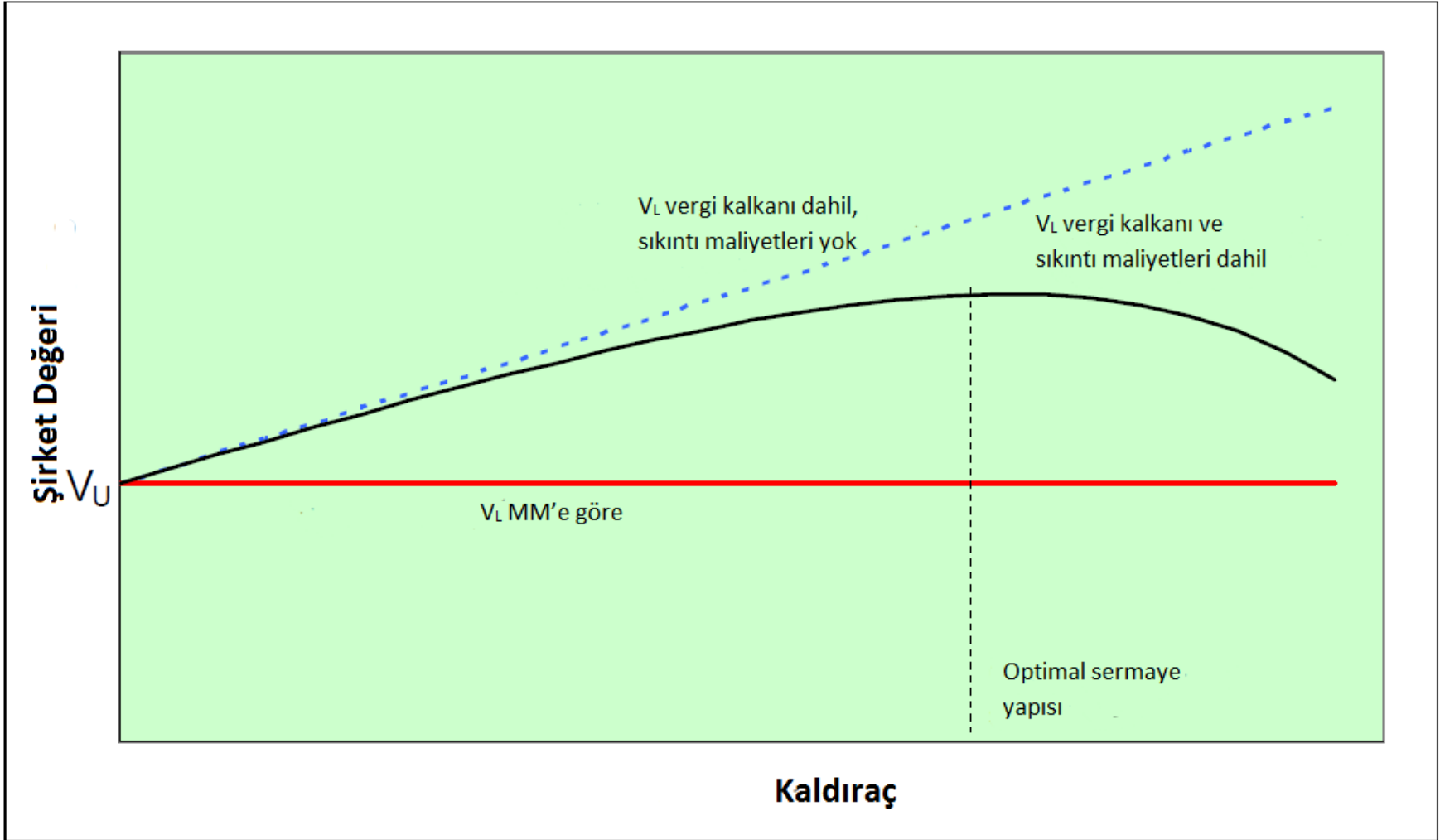
HAVAYOLLARI

Havayolları

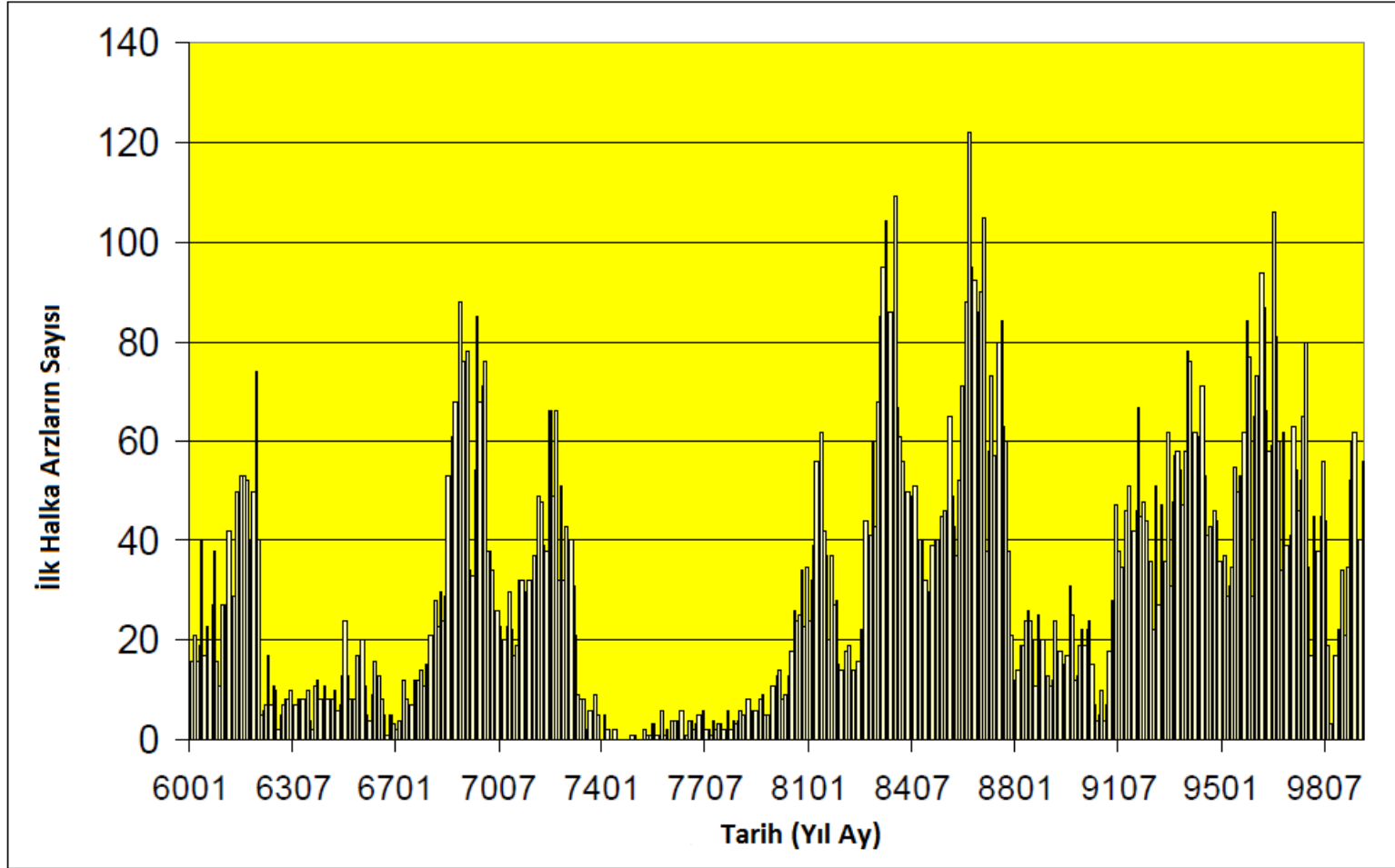
Hedef Sermaye Yapısı yaklaşımı, devam

Kilit Nokta: Özsermaye Çıkarmanın Zamanlaması

- **Yeni hisse çıkarmak için “iyi” ve “kötü” zamanlar olabilir.**
- **Bilgi asimetrilerinin çok olduğu zamanlarda hisse çıkarmamak daha iyi olabilir- yani hisseler fiyat etkisinin en düşük olacağı zamanlarda çıkarılmalı.**

İlk Halka Arzlar (1960-99)

Yeni hisse çıkarma zamanlaması üzerine bulgular

- Şirketler, piyasalar yükselirken daha fazla özsermaye çıkarma eğilimindedir, piyasalar düşerken daha az
  - Yatırım projelerinin NBDleri daha yüksek oluyor, dolayısıyla şirketler hisse çıkarmanın maliyetlerini almayı göze alıyor
- Hatta, çok sayıda şirket hisse çıkarırken, yeni hisse çıkarma duyurularının etkileri daha küçük
- **Dikkat:** bu bilgi sorunlarının az olmasından mı yoksa piyasaların etkin olmamasından mı kaynaklanıyor? Yani sistematik olarak hisseler yanlış fiyatlandırılıyor?

Yönetici Davranışları ve Sermaye Yapısı

- Şu ana kadar yöneticilerin hissedarların isteklerine uygun hareket ettiklerini varsaydık.
- Ama, bu her zaman doğru mu?
- Yöneticiler ve Hissedarlar arasında yaşanan çıkar çatışmalarına **Aracılık (veya Asil-Vekil) Sorunları** denir.

Aracılık (Asil-Vekil) Sorunları

Asiller = Hissedarlar

Vekiller = Yöneticiler

- Vekiller her zaman görevlerini yerien getirmeyebilir => Asillere bir maliyet
  - Bu tür maliyetlere “Aracılık Maliyetleri” denir
  - Daha düşük hisse fiyatları olarak yansılar
- Olası sorunlar:
  - Aylaklık
  - İmparatorluk kurma
  - Tali faydalar (özel jetler)
  - Riskten kaçınma

Aracılık maliyetlerinden kurtulma

- Yöneticileri mükafatlandırma şekilleri
- Yöneticilerin yaptıklarının izlenmesi
  - Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri
  - Bankalardan borç kullanmak
  - Büyük hisse blokları tutan yatırımcılar
- Kurumsal Kontrol piyasası (şirketlerin ele geçirilmeleri)
- **Kaldıraç aracılık maliyetlerinin azaltılmasında rol oynayabilir mi?**

Klasik bir Aracılık Sorunu: Serbest Nakit Akışı Sorunu

- Serbest Nakit Akışı (SNA)
  - Tüm pozitif NBDli projeleri finanse etmeye yeteceğin ötesinde nakit akışları
- Yöneticiler SNAları hissedarlara ödemek istemeyebilir
  - Anlamsız (Değer katmayan) projeler aracılığıyla imparatorluk kurma çabaları
  - Evcil Projeler, Prestij yatırımları, tali ödemeler
- Bu sorun “Sağmal İnek” tipi şirketlerde daha aşırıdır
  - Yüksek nakit akışları olan şirketler (karlı şirketler)
  - Ve az iyi yatırım imkanları olan

SNA Sorunları için Örnek

- **Petrol Sektöründen bulgular (Jensen 1986)**
  - 1973 ile 1979 arasında ham petrol fiyatlarında 10 kat artış
  - Petrol sektörü genişledi
- **Petrol tüketimi düştü**
  - 1970lerin sonunda petrol sektörü
  - Bol miktarda atıl kapasite
- **Bol miktarda nakit (yüksek fiyatlardan dolayı)**
- **Yöneticiler ne yaptı?**

SNA Sorunları için Örnek (devam)

Yöneticiler ne yaptı?

- **Hissedarlara nakit ödemesi yapmadılar**
- **Petrol aramalarına para harcamaya devam ettiler**
  - 1975-81 arasında şirketlerin petrol arama duyurularına hisse fiyatları negatif tepkiler verdi
- **Sektör dışına yatırımlar yaptılar**
  - Mobil, Marcor (perakendeci) şirketini satın aldı
  - Exxon, Reliance Elektrik (üretici) ve Vydec (ofis eşyaları) şirketlerini aldı
  - Bu satın almalar on yılın en başarısızları oldu

Kaldıraç SNA sorunlarını azaltabilir mi?

- **Borç=gelecekte nakit akışlarını dağıtma sözü (bağlayıcı)**
  - Eğer yöneticiler faiz ödeme sözünü yerine getiremezlerse tahvil sahipleri şirketi kapattırabilirler
- **Böylece, borç yöneticilerin kontrolündeki SNAlara sınırlandırma getirir.**
  - Yöneticilerin para ziyan etmeleri için daha az olanak
- **Peki bunun yerine temettü ödeme sözü kullanılamaz mı?**
  - Temettüler de SNA azaltır
  - Ancak temettü ödeme sözüne uyulması zorunluluğu yoktur.

Kaldıraçlı Satın almalar(LBO)

- **Kaldıraçlı Satın alma şirketi halka kapatma işlemidir**
  - Tipik olarak mevcut yönetim grubu tüm halka açık hisseleri satın alır
  - Kaldıraçlı satın almalar sıkça borç ile finanse edilirdi (10'u geçen Borç/Özsermaye oranları yaygındır)
- **Kaplan'ın (JFE 1989) 76 şirketlik örnekleminin bulgularına göre:**
  - Borç/Değer oranı %18,8den %87,8'e arttı
  - Satın almayı yapabilmek için hissedarlara %42'lik primli fiyat ödemek gerekti
  - Satın almayı takip eden 3 senede
    - Faaliyet karı/Varlıklar %15 arttı
    - Faaliyet karı/Satışlar %19 arttı
    - Net Nakit Akışı arttı ve Sermaye yatırımları azaldı
- **Kaldıraçlı satın almalar borcun kontrol edici işlevi sayesinde mietkinliği arttırıyorlar?**

Sermaye Yapısı : Uzatılmış kontrol listesi

Vergiler

→Şirket vergi kalkanından faydalanıyor mu?

Bilgi sorunları

→Dış yatırımcılar şirketin finansman ihtiyaçlarını anlayabiliyor mu?

→Hisse çıkarımı piyasa tarafından kötü haber olarak yorumlanır mı?

Aracılık sorunları

→Şirketin serbest nakit akışı sorunu var mı?

→Yöneticilerin ek motivasyona veya izlemeye ihtiyacı var mı?

Beklenen sıkıntı maliyetleri

→Finansal Sıkıntı olasılığı nedir? (nakit akış oynaklığı)

→Finansal sıkıntı maliyetleri nelerdir?

→Dış kaynak ihtiyacı, nakit sıkıntısı durumunda rekabet tehdidi, müşterilerin sıkıntı ile ilgilenmesi, varlıkların başka kullanımları uygunluğu?